

40281 R. 2, 1937, - N° 11, 12, 22 - 3

Paq. 65 $\frac{22}{14}$ 50

TOWARZYSTWO
ROZWOJU ZIELI SCHODNICH
Warszawa, Marszałkowska Nr. 153 m. 8
tel: 3.04-20 i 2.29-00

INFORMACJA dla CZŁONKÓW SEKCJI PRASOWEJ T.R.Z.W.

Informacja T.R.Z.W. Rok II Nr. 11 Dnia 6 lutego 1937 r. Str. 1

Uboży powiat Braszawski stara się o poprawę bytu ludności

Powiat Braszawski jest jednym z uboższych powiatów woj. Wileńskiego, w b.r., na domiar złego, dotknięty on został klęską głodu, wynikającą z katastrofalnego nieurodzaju.

Pomoc domowa oczywiście jest obecnie bardzo potrzebna, jednak jednocześnie należy czynić starania w kierunku stałego podniesienia dochodów ludności i ochrony jej na przyszłość od klęsk głodowych. W tym też celu spółdzielnia "Rolnik" w Braszawiu czyni starania o uruchomienie odpowiednich składów lnu i zracjonalizowania handlu lnem, będącym podstawowym produktem powiatu.

Dotychczas spółdzielnia ta już uruchomiła skład lnu w Widzach, dzięki uzyskaniu na ten cel długoterminowej pożyczki w Państw. Banku Rolnym, a obecnie stara się o kredyt w Państw. Funduszu Pracy celem wybudowania podobnego składu w miasteczku Miorach w rejonie gatunku lnu moczeńcowego.

Należy przypuszczać, że ta pożyteczna inicjatywa zostanie należycie zrozumiana i wspomniana spółdzielnia kredyt ów otrzyma, tym bardziej, że kwota jego wynosi jedynie 20.000 zł., a uzyskanie jej przyczyni się do podniesienia dobrobytu miejscowej ludności.

Jednocześnie do podniesienia gospodarczego omawianego powiatu, przyczynić się może projektowana w Murmiskach elektrownia. W miejscowości tej bowiem istnieje duży spadek wody, który normalnie daje siłę około 500 koni parowych. Wykorzystanie tej energii pozwoliłoby na zelektryfikowanie części powiatu Braszawskiego i Święciańskiego i już nawet obecnie...

runku prowadzone są pertraktacje z Wydziałami obu Powiatów.

Oczywiście własnymi siłami powiat nie będzie w stanie przeprowadzić budowę omawianej elektrowni, gdyż według pobieżnych obliczeń suma potrzebnego kredytu wynosiłaby musiała 350 do 400.000 zł.

Ze względu jednak na rentowność takiej inwestycji oraz jej niezaprzeczony wpływ na rozwój gospodarczy powiatu, sprawą tą zainteresują się zapewne, odpowiednie czynniki i potrzebne kapitały powiat Brzławski otrzyma.

Najmniej w największym.

Największym województwem w Polsce jest woj.Poleskie obejmujące obszar 36,887 km², stanowi więc ono 10% ogólnego obszaru Rzeczypospolitej, lecz jednocześnie jest województwem pod względem gospodarczym i kulturalnym najbardziej zacofanym i upośledzonym.

Oto szczegóły.

Woj. Poleskie posiada przede wszystkim najrzadszą sieć komunikacyjną w Polsce, a w środkowej i wschodniej swej części, całkowity brak dróg bitych.

W woj.Poleskim istnieje całkowity brak warsztatów i urządzeń przetwórczych, które mogłyby chociaż tylko częściowo przerabiać produkty województwa. W tym województwie znajduje się również największy procent gruntów niezmeljorowanych, które znakomicie nadawałyby się na kolonizację, po uprzednim upełnorolnieniu ludności miejscowej.

W woj. Poleskim daje się zawsze odczuć największy, bo całkowity brak kapitałów tak prywatnych jak i samorządowych, które mogłyby być zużyte na gospodarcze podniesienie terenu.

Jednocześnie w tym województwie istnieje największy, bo 23 % wynoszący, odsetek dzieci nieobjętych całkowicie przez szkolnictwo powszechne i 50 % dzieci objętych niedostatecznie, ze względu na anormalne warunki

ЛІВНЕСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ 2

pracy oświatowej, spowodowane szczupłym personelem nauczycielskim i brakiem izb szkolnych.

Najbardziej jednak przykrą cechą Polesia jest największy procent notorycznie głodującej ludności wiejskiej, nie mającej środków na racjonalne zagospodarowanie swych warsztatów rolnych, których normalna egzystencja uzależniona jest od podstawowych prac meljoracyjnych w poszczególnych zlewniach lub grupach zlewni.

Obraz stosunków panujących jest aż nazbyt jaskrawy, przez swoją anormalność, a nawet nieprawdopodobność. Stosunki te ulec mogą zmianie jedynie w razie przeprowadzenia zasadniczych inwestycji, które winny zostać zrealizowane za pomocą 4-ro letniego planu inwestycyjnego. Spodziewać się należy, że dzięki temu planowi, dzisiejsza martwota gospodarcza Polesia długo już trwać nie będzie i województwo to zacznie żyć normalnym życiem gospodarczym całej Rzeczypospolitej

Biuletyn T.R.Z.W.

Do niniejszej "Informacji" załączamy Biuletyn T.R.Z.W. Nr.6 i prosimy P.P.Członków Sekcji Prasowej o łaskawe zapoznanie się z nim oraz ewentualne wykazywanie na łamach reprezentowanych przez Siebie pism jako materiału informacyjnego o Towarzystwie.

---.---.---

Ж

INFORMACJA dla CZŁONKÓW SEKCJI PRASOWEJ T.R.Z.W.

Informacja T.R.Z.W. Rok II. Nr. 12 Dnia 9 lutego 1937r. Str. 1

Najpilniejsze zadanie.

Niewątpliwie w całej Polsce, porównując ją do państw zachodnich jest jeszcze bardzo wiele do zrobienia, ponieważ jednak nie rozporządzamy tak ogromnymi kapitałami, aby przeprowadzić w ciągu paru lat wszystkie potrzebne inwestycje, należy zwrócić uwagę przede wszystkim na dziedziny najbardziej zaniedbane i stanowiące wskutek tego poważny ciężar dla gospodarki ogólnokrajowej. -

Stan takiego zaniedbania, uniemożliwiający jednocześnie normalny rozwój całemu krajowi istnieje na Ziemiach Wschodnich. Zaniedbane są tam dosłownie wszystkie dziedziny. Na tych ziemiach bowiem najbardziej szerzy się analfabetyzm, występujący masowo z powodu braku szkół oraz odpowiedniej ilości sił nauczycielskich, najbardziej cierpi tam rzemiosło potrzebujące koniecznie odpowiednich kredytów na unowocześnienie swych warsztatów, zaniedbane i opuszczone są niesłychanie wszystkie miasta i miasteczka nieposiadające najprymitywniejszych urządzeń, a najbardziej zaniedbaną dziedziną i najdotkliwiej dającą się we znaki wszystkim mieszkańcom Ziemi Wschodnich jest fatalna komunikacja. Dlatego też przy układaniu 4-ro letniego planu inwestycyjnego w pierwszym rzędzie winny być wzięte pod uwagę inwestycje komunikacyjne na Ziemiach Wschodnich, zarówno kolejowe jak drogowe i wodne, gdyż brak ich jest krzyżący i całkowicie uniemożliwiający powstawanie innych inwestycji, opartych czy to na kapitale publicznym czy prywatnym. -

Sieć dróg w Polsce w porównaniu z innymi państwami jest bardzo słabo rozwinięta, jednak na Ziemiach Wschodnich stan ten wygląda wyjątkowo fatalnie. Podczas bowiem, gdy w woj. wschodnich na 100 km² powierzchni przy-

pada zaledwie 3 klm drogi bitej oraz 8,5 klm drogi gruntowej, to w pozostałych częściach Polski na 100 km² przypada około 16 klm dróg bitych i 4,5 dróg gruntowych.-

Ten stan komunikacyjny sprawia, obok braku miast i słabego uprzemysłowienia, bardzo niski stan gospodarczy tych województw, wyrażający się przede wszystkim znikomą siłą konsumcyjną miejscowej ludności, dzięki czemu rynek Ziemi Wschodnich, stanowiący 40% obszaru Polski, mogący nie mieć sobie równego pod względem chłonności dziś dla przemysłu z woj. centralnych i zachodnich, nie posiada prawie żadnego znaczenia.-

Nie potrzeba dodawać, że w sytuacji, gdy 40% obszaru Polski jako rynek zbytu nie istnieje, pierwszym zdaniem winno być podniesienie konsumpcji na tym właśnie rynku, gdyż wiadomo z doświadczenia, że najpewniejszym środkiem walki z bezrobociem jest przede wszystkim rozszerzenie rynku wewnętrznego i tym sposobem wzmożenie produkcji przemysłowej.-

Stwierdzić należy, że nieuwzględnienie najważniejszych potrzeb Ziemi Wschodnich w 4-ro letnim planie inwestycyjnym, byłoby poważnym błędem, mogącym zaciążyć na dalszym rozwoju Polski.-

Potrzeby rzemiosła na Ziemiach Wschodnich.

Rzemiosło polskie na Ziemiach Wschodnich poniosło w pamiętnych latach wojny ogromne straty, których nie było w stanie pokryć dotychczas t.j. przez 18 lat niepodległości.-

Ogólne ubóstwo Ziemi Wschodnich wpływa bardzo tamująco na jego rozwój, które jednocześnie musi walczyć z silną konkurencją rzemieślników innych narodowości, głównie żydowskich.-

Obecnie na ziemiach tych daje się odczuć nawet poważny brak rzemieślników chrześcijan, dlatego też na rzemiosło należy zwrócić specjalną uwagę, gdyż znaleźć w nim będzie mogło zatrudnienie wielu bezrobotnych.-

Konieczne są jednak dla rzemiosła polskiego pewne kwoty i dotacje, które należałoby użyć na mechanizację warsztatów już istniejących, uruchomo-

mienie nowych oraz zorganizowanie zbytu wyrobów rzemieślniczych. Jednocześnie należałoby zająć się szkoleniem nowych kadr rzemieślniczych oraz doszkala- niem niedostatecznie wykwalifikowanych rzemieślników oraz otoczenia istnie- jących warsztatów fachową opieką instruktorską.-

Sprawa ta jest niewątpliwie bardzo ważna, ze względu chociażby możliwości zwiększenia zatrudnienia i przypuszczać należy, że w 4-ro letnim planie inwestycyjnym znajdą się odpowiednie fundusze na podtrzymywanie rze- miosła polskiego na Ziemiach Wschodnich.-

Ж

100

TOWARZYSTWO
ROZWOJU ZIEM WSCHODNICH
Warszawa, Marszałkowska 153 m. 8
Tel: 3.04-20 i 2.29-00

INFORMACJA dla CZŁONKÓW SEKCJI PRASOWEJ.

Informacja T.R.Z.W.

Rok II. Nr. 22

Dnia 10 kwietnia 1937r. Str.1

Wołyń daży do rozbudowy turystyki lokalnej.

/Komunikat/

Do największych atrakcji Wołynia w dziedzinie obiektów turystycznych należą: kompleks jezior Lubomelskich, leżących na granicy tegoż województwa z województwami Lubomelskim i Poleskim; Krzemieniec - a właściwie teren obok niego leżący zwany Sokolą Górą - ośrodek sportu szybowcowego; Janowa Dolina - pokłady bazaltu i Szlak Pobojowisk Legionów nad Styrem, którym opiekuje się Komitet Opieki nad Pobojowiskami Legionów Polskich na Wołyniu, działający na terenie Warszawy, a powołany do życia w roku zeszłym przez T.R.Z.W. i Koła Pułkowe Legionów.-

Wysokość potrzebnego kapitału inwestycyjnego na rozbudowę głównych ośrodków turystycznych w okresie 4-ro letniego programu sięga około 800 tys. złotych.-

Notatka /dalszy ciąg komunikatu/

Z tego 430 tys. złotych przewidziane jest na rozbudowę szlaku turystycznego jezior Lubomelskich. Poza kosztami ^{wykupu} całego pasa gruntów, przewidziana jest budowa budynku obozu żeglarskiego, portu na żaglówki i łodzie, domu wypoczynkowego na 100 osób zarówno nad jeziorem Światia-zią jak jeziorem Piaseczno, tylko o połowę mniejszego, dwu schronisk; założenia drogi do jezior; połączenie jezior kanałami; wybudowanie osiedla letniskowego itp.

Drugim ciekawym obiektem jest Sokola Góra pod Krzemieńcem, gdzie w roku 1933 zorganizowano pierwszy kurs szybowcowy. Obecnie istnieje tu szkoła szybowcowa, którą ostatnio nawiedził pożar, pochłaniając budynek i 10... Koszt projektowanej rozbudowy szkoły, budowy

ЛВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ 10

domu mieszkalnego oraz hotelu turystycznego wraz z drogami: dojazdową i turystyczną wynosić ma około 380 tys. złotych.-

Pociąg popularny do Wilna.

Staraniem L.P.T. i Zw. Prop. Turyst. w Wilnie został zorganizowany pociąg popularny do Wilna na Uroczystości Św. Jerzego. Wyjazd z Warszawy 22 kwietnia o godz. 22.05 z dworca Wileńskiego, przyjazd do Wilna 23.IV. godz. 6.20. Odjazd z Wilna 25 kwietnia godz.20.40, przyjazd do Warszawy 26 kwietnia o godz. 5.05. Koszt przejazdu w obie strony zł 17.50. Zapisy w Biurach Podróży. Pociąg składa się z wagonów turystycznych o miejscach do leżenia.-Z miejscowości leżących od 20-150 km przysługuje 50% ulga w przejeździe do punktu odejścia pociągu i z powrotem.-

Niefortunny projekt zniesienia warsztatów P.K.P. w Stanisławowie.

W Stanisławowie rozeszły się alarmujące pogłoski, że mają być zniesione warsztaty sygnałowe na P.K.P. jako zaczątek prawdopodobnej likwidacji warsztatów w ogóle. Zajętych jest dotychczas w warsztatach 120 pracowników, wykwalifikowanych rzemieślników, którzy mają być przeniesieni do innych dyrekcji P.K.P.. Każdy przeważnie z tych pracowników posiada swój domek, wobec czego domki te będą do nabycia po przeniesieniu ich właścicieli.-

Lwów bez liceum pedagogicznego.

/Komunikat/

Całe społeczeństwo miasta Lwowa i sąsiednich powiatów jest rozżalone, że w proponowanej sieci liceów pedagogicznych nie ma przewidzianego utworzenia we Lwowie męskiego liceum pedagogicznego. Fakt ten ma doniosłe znaczenie dla tamtejszych stosunków społecznych ludności polskiej. W powyższej sprawie p. Wiceminister W.R. i O.P. płk. dypl. Jerzy Błeszyński przyjął w dniu 6.IV. b.r. delegację T.R.Z.W. w składzie:

Wicemarszałka Sejmu Bohdana Podolskiego.- Prezesa Zarządu Okręgu Stołecznego T.R.Z.W.

In

otat

Docenta dr. Jana Zaorskiego - Wiceprezesa Koła Lwowa T.R.Z.W.

Dr. Ludwika Grodzickiego - Sekretarza Zarządu Głównego T.R.Z.W.

Pan Minister obiecał sprawę tą ze swej strony poprzeć, ustosunkując się przychylnie do postulatów wysuniętych przez delegację.-

atka /dalszy ciąg komunikatu/

Lwów posiadał już od roku 1871 roku męskie seminarium nauczycielskie z którego nawet w czasach zaborczych wyszły zastępy najbardziej patriotycznych nauczycieli.-

Owo seminarium może być zastąpione jedynie przez męskie liceum pedagogiczne. Nie zastąpi się również elementu nauczycielskiego z liceum ani przez absolwentów pedagogium lwowskiego, posiadających wyższe wykształcenie, którzy będą się czuli pokrzywdzeni i niezadowoleni z przymusowego przesiedlenia ich na wsie - ani przez kobiety, które niezdolne są w wielu wypadkach zastąpić mężczyzn, jeśli np. chodzi o pracę społeczną czy w P.W. i W.F. - ani też przez mężczyzn wychowanych w innych środowiskach, a więc w innej atmosferze kulturalnej, obcej potrzebom i tradycjom Lwowa.-

Z braku męskiego liceum pedagogicznego we Lwowie, chłopcy biednych rodziców włościan z pod Lwowa i okolicznych powiatów nie posiadając środków materialnych na ukończenie pedagogium, do którego wstępuje się dopiero po ukończeniu studiów wyższych, nie dadzą nam tego elementu, który nie obcy środowisku oraz znający potrzeby i warunki tego środowiska - spełnić może dobrze swoje zadanie w pracy społecznej i umiejętności utrzymywania dobrego stosunku szkoły ze społeczeństwem.-

Lwów nie może zostać bez męskiego liceum pedagogicznego, tym bardziej, gdy je będzie miał Tarnopol, Stanisławów czy Sambor.-

Jeszcze • sytuacji szkolnictwa na Ziemiach Wschodnich.

Jako przykład zaniedbania Ziemi Wschodnich na polu oświaty służyć może powiat wołożyński województwa nowogródzkiego.-

Jest to **nie tylko** jedyny powiat /120.000 mieszkańców/ nie mający ani jednego zakładu naukowego • średnim poziomie, ale w samym miasteczku Wołożynie, stolicy powiatu, nawet szkolnictwo powszechne pozostawia bardzo dużo do życzenia.-

Tak więc Wołożyn, miasteczko o 6.000 mieszkańców, posiada tylko jedną szkołę powszechną, obliczoną na 400 dzieci. W szkole tej uczy się 800 dzieci, a poza szkołą, bez nauki pozostaje już obecnie 150. Ilość ta naturalnie z roku na rok będzie się powiększać.-

W tych warunkach budowa przynajmniej drugiej szkoły powszechnej stała się kwestią wprost palącą. Zarząd miasta dał na budowę część świadczeń. Społeczeństwo miejscowe zdołało na ten cel zebrać około zł 15.000.- Niestety, społeczeństwo jednego z najuboższych powiatów więcej już dać nie może, a Komitet Budowy, który zwrócił się do Urzędu Wojewódzkiego Nowogródzkiego, Towarzystwa Popierania Budowy Szkół Powszechnych w Wilnie oraz Wydziału Powiatowego w Wołożynie - nigdzie, prócz zrozumienia, nic nie zyskał. Tymczasem na budowę potrzeba jeszcze około zł 35.000.-

Dla całości obrazu dodać jeszcze trzeba, że powiat ten, jest nie tylko powiatem narodowościowo mieszanym i jako taki wymagałby specjalnej pieczołowitości pod względem oświatowym, ale jest i powiatem pogranicznym, stanowiącym pewnego rodzaju "bramę wypadową" propagandy idącej od Mińska, odległego o 30 km i znajdującej się całkowicie w zasięgu sowieckiej radiostacji mińskiej.-

Czas najwyższy, aby tego rodzaju wypadki przestały być na terenie Ziemi Wschodnich na porządku dziennym.-

